

Jak czytać i studiować Biblię

Jak czytać i studiować Biblię

Darryl Willis

Tytuł oryginału: *How to Read and Study the Bible*
by Darryl Willis

Redaktor prowadzący: Joanna Kościuk

Tłumaczenie: Monika Mendroch-Karbowska

Redakcja I: Wioletta Niedziela

Redakcja II: Agnieszka Luberadzka

Korekta: Joanna Salamon, Joanna Rączkowiak

© 2019 Eastern European Mission

Perfektastrasse 55/1

1230 Vienna, Austria

Cytaty z Pisma Świętego zawarte w tej książce pochodzą z Biblii wydanej przez Towarzystwo Biblijne w Polsce, Warszawa 2004.

Niniejsza książka jest darmowym prezentem od Eastern European Mission i powstała dzięki ofiarom pochodzącym od ludzi wierzących na całym świecie. Nie jest przeznaczona do sprzedaży.

www.eemeurope.org

POTR5.HTSB.2021

Wstęp

Piękna i trudna książka

Biblia od ponad dwóch tysięcy lat niesie milionom ludzi pocieszenie, pokój, stawia wyzwania i nadaje znaczenie ich życiu. Dzisiaj słowa Pisma nadal wywierają ogromny wpływ dzięki temu, że są cytowane przez znane osoby w mediach społecznościowych, czasopiśmie, a nawet w wystąpieniach publicznych. Słowa te są zachęceniem, wsparciem i pomocą w stawianiu czoła problemom.

Księga pełna wyzwań i Bożych błogosławieństw

Bóg obiecał błogosławić tym, którzy czytają Jego Słowo i je rozważają. O tej właśnie obietnicy chcemy mówić. Ta niewielka broszura ma być dla ciebie pomocą w uczeniu się, jak czytać Biblię i ją interpretować. Uznaj ją za pierwszą pomoc – punkt wyjścia, a nie najwyższy autorytet w dziedzinie czytania i rozumienia Słowa Bożego. Pamiętaj, że każdy rodzaj literatury ma swoje wyjątkowe cechy. Podejście do Biblii, które znajdziesz poniżej, jest uniwersalne i pomoże ci cieszyć się czytaniem Pisma Świętego.

Gdy skupiamy się na tym „jak”, łatwo jest przeoczyć istotę Bożego działania w tym procesie. Zgodnie z 6. rozdziałem Listu do Efezjan Boże Słowo jest *mieczem Ducha*. To On działa poprzez nasze studium Słowa, żeby nas pobudzać i zmieniać.

Zadawaj sobie pytanie: „Do jakiego życia jestem wezwany?”. Studiowanie dla samej wiedzy jest

głupotą. Musimy studiować, żeby Bóg nas zmieniał. Czytanie Biblii to coś więcej niż tylko dydaktyczne ćwiczenie; jest wezwaniem do poznania naszego Ojca i do przemiany na obraz Jezusa.

Zawsze rozpoczynaj i kończ swoje studium modlitwą do Boga o błogosławieństwo: prośbą, by Bóg otwierał twoje serce i umysł, przez co za pośrednictwem Biblii będziesz mógł Go lepiej poznać i będziesz przemieniany na obraz Jego Syna¹.

Rozdziały i wersety: wyzwania

Należy pamiętać, że podział na rozdziały i wersety w Biblii nie pochodzi z oryginalnych tekstów. Oznaczenia te zostały dodane później. Stanowią przydatne narzędzie, dzięki któremu możemy szybko znaleźć konkretne fragmenty. O wiele łatwiej jest zlokalizować dane miejsce, gdy opis brzmi: „Ewangelia Jana 3,16” zamiast: „Historia, w której Nikodem spotyka Jezusa” albo: „Znajdź to miejsce, w którym Jezus mówi: «Albowiem tak Bóg umiłował świat»”.

Jednak mimo że rozdziały i wersety są użyteczne, stanowią sztuczny podział, który czasami może wywołać zagubienie. Niektórzy ludzie na przykład uważają, że wersety mogą istnieć samodzielnie i dobrym sposobem na studiowanie Biblii jest przeczytanie tylko kilku z nich. Jednak pojedynczych wersetów *nie* można oddzielić od historii, której są częścią. Podobnie i rozdział nie jest oderwany od całego dokumentu.

1. List do Efezjan 1,17-19 i 3,16-19; List do Kolosan 1,9-12.

Nie otworzyłbyś przecież listu od przyjaciela i nie przeczytał tylko jednego zdania, po czym uznał, że wiesz, o co chodzi. Chciałbyś przeczytać cały list. Nie przeczytałbyś fragmentu instrukcji obsługi i nie uznał, że już wiesz, jak działa dane urządzenie. Czytanie zaledwie wycinka jakiegokolwiek książki, listu czy narracji niesie ze sobą ryzyko niezrozumienia całego przesłania.

Pojedynczy werset niekoniecznie zawiera w sobie kompletną myśl. W rzeczywistości wiele wersetów nie stanowi nawet pełnych zdań, więc jeśli czytasz werset oderwany od reszty tekstu, możesz tak naprawdę czytać samo wyrażenie, a nie pełne zdanie. To samo dotyczy rozdziałów – mimo że one oddają pełniej kompletną myśl, ich podział nadal może być przypadkowy. Czasami nawet rozdziały kończą się gwałtownie, w połowie myśli lub zdania.

Jak nie czytać Biblii

Mimo że Biblia jest zbiorem pism, istnieją dwa rodzaje literackie, których w niej nie znajdziesz: 1) słownik oraz 2) encyklopedia.

Czytanie wersetów w taki sposób, jakby Biblia była słownikiem albo encyklopedią, jest pewną drogą do jej niezrozumienia. Możesz czasami chcieć sprawdzić, co Biblia mówi na dany temat (na przykład grzechu), musisz jednak unikać myślenia, że po przeczytaniu wersetu czy dwóch wiesz już wszystko, co Bóg ma na ten temat do powiedzenia. Czytaj, biorąc pod uwagę kontekst.

Siedem dostępnych narzędzi

Biblijne teksty zostały napisane w innym czasie i kulturze. Próbując zrozumieć ich znaczenie, wykorzystaj jak najwięcej dostępnych narzędzi.

1. Inne pisma tego samego autora zawarte w Biblii

Po pierwsze, gdy czytasz tekst jakiegoś autora (na przykład ewangelisty Jana), pomocne jest zapoznanie się z innymi pismami jego autorstwa (Ewangelia Jana, Listy Jana oraz Księga Objawienia). Zwróć uwagę, w jakim znaczeniu używa on konkretnych słów. Przykładowo w Ewangelii Jana 1,1 autor odnosi się do „Słowa” (greckiego Logos). Używa go w bardzo szczególny sposób, który jest dla niego wyjątkowy. Gdy apostoł Paweł mówi o logos, niekoniecznie odnosi się do tego samego znaczenia co Jan. Jan pisze o tym, że „Słowo ciałem się stało”² albo o Jezusie. Zatem gdy natrafisz na niejednoznaczne sformułowanie, sprawdź, czy w Biblii znajduje się jeszcze jakiś tekst danego autora oraz w jaki sposób używa on tego samego sformułowania w innym kontekście. To może ci pomóc zrozumieć jego znaczenie.

2. Odniesienia do innych ksiąg w Biblii

Czasami autor biblijny odnosi się do innego tekstu. Apostoł Paweł cytuje fragmenty z Księgi Izajasza czy Księgi Wyjścia. Przeczytaj je uważnie, żeby

2. Zob. Ewangelia Jana 1,1-14.

przekonać się, czy rzucają światło na to, o czym pisze Paweł³.

3. Inne starożytne źródła

Istnieją inne teksty, do których odniesienia znajdują się w Biblii albo które zostały napisane w tym samym okresie. Mimo że nie są autorytatywne, mogą pomóc zrozumieć ogólny kontekst kulturowy. Książki takie jak „Wojna żydowska” Flawiusza, pisma Filona, cztery Księgi Machabejskie i inne teksty z tego samego czasu mogą pomóc lepiej zrozumieć tamtejszą kulturę.

4. Inne tłumaczenia Biblii

Jeśli masz szczęście i posiadasz więcej niż jedno tłumaczenie Biblii (na przykład Biblię Tysiąclecia, Biblię Warszawską czy Biblię Ekumeniczną), korzystaj z nich. Przeczytaj najbardziej współczesny przekład, jaki jest dostępny, dzięki czemu łatwiej zrozumiesz dany fragment. Miej jednak przy sobie również inne przekłady, żeby sprawdzić, jak w nich dane wersety zostały przetłumaczone.

5. Słowniki i encyklopedie biblijne

Bardzo pomocne mogą się okazać słowniki i encyklopedie biblijne, zwłaszcza jeśli czegoś nie rozumiesz. Przykładowo, możesz czytać o „świącie namiotów” albo o „Molochu”. Z dobrego słownika biblijnego dowiesz się, co oznaczają te słowa i wyrażenia. Pomocnym źródłem są również biblijne

3. W Liście do Rzymian Paweł często nawiązuje do fragmentów z Księgi Izajasza, natomiast autor Listu do Hebrajczyków opiera się w dużej mierze na Księdze Kapłańskiej.

przewodniki. Znajdziesz w nich ogólny opis każdej biblijnej księgi oraz podstawowe informacje (kto ją napisał, do kogo, datę powstania, informacje o kulturze itp.). Innym dobrym źródłem jest książka Mike'a Armoura *Przewodnik po Biblii dla każdego*, wydana przez EEM.

*Zeskanuj kod QR, aby zamówić bezpłatną kopię
„Przewodnika po Biblii dla każdego”
autorstwa M. Armour'a.*



6. Biblijni uczeni

Niektórzy ludzie poświęcili życie na to, by zrozumieć starożytną literaturę. Często studiowali starożytne języki, w których Biblia została napisana (hebrajski, aramejski i grecki), i mogą rzucić nowe światło na teksty danego autora. Takie książki nazywa się na ogół komentarzami. Należy jednak czytać je ostrożnie. Najpierw zapoznaj się ze wstępem. Nie czytaj komentarza do danej księgi wers po wersie, dopóki nie postąpisz zgodnie z sugestiami zawartymi w tej broszurze. Komentarze są użyteczne, jeśli jednak poznasz je, zanim przeczytasz Biblię, może się okazać, że to komentarz wykona za ciebie całą pracę umysłową⁴.

4. Pamiętajmy, że nie ma ludzi idealnych. Wszyscy bywamy tendencyjni, nawet osoba uczona może być stronnicza czy uprzedzona.

7. Otwarte dyskusje

Być może będziesz chciał zaprosić przyjaciół do wspólnego studiowania Biblii. Gdy ludzie czytają Biblię samodzielnie, a potem spotykają się i dzielą tym, co odkryli, dyskusja może okazać się pomocna. Każdy z nas ma inną perspektywę, która może przyczynić się do lepszego zrozumienia tekstu. Spróbuj pozostać otwarty na nowe informacje, których mogłeś wcześniej nie znać.

Inne czynniki

Większość ksiąg w Biblii została napisana w odniesieniu do jakiejś okazji, sytuacji albo problemu. Autor pisze do konkretnej grupy ludzi o konkretnej sytuacji, która ma miejsce w ich życiu. Ważne, by pytać: „Do czego odnosił się ten autor? Jak jego pierwotni odbiorcy rozumieli ten tekst?”.

Pamiętaj – te dokumenty mają tysiące lat, zostały przetłumaczone ze starożytnych języków i napisane do ludzi, którzy żyli w innej kulturze niż nasza. Nie wystarczy przeczytać tekst i myśleć, że jego znaczenie jest oczywiste. Zawsze podchodź do treści z pokornym duchem, modlitwą i gotowością do zmiany zdania. Im więcej dowiemy się o ówczesnej kulturze i językach, tym lepiej wyposażeni będziemy, aby zrozumieć Słowo.

Poniższe sugestie pomogą ci dojść do ogólnego zrozumienia tekstu. Pamiętaj tylko, by mieć otwarte serce i umysł. Bądź szczególnie otwarty na nowe zrozumienie wraz ze wzrostem twojej wiedzy.

Zaczynajmy.

Czytanie Biblii

Poniżej znajdziesz prosty i skuteczny sposób czytania Pisma Świętego.

Najpierw wybierz księgę

Jeśli korzystasz ze współczesnego tłumaczenia Biblii, zacznij albo od narracji, albo od listów, które znajdziesz w Nowym Testamencie. Wielu ludzi lubi zaczynać od Ewangelii, na przykład Marka, która jest krótka i ma szybkie tempo. Inni wolą krótkie listy, jak te do Filipian czy Jakuba.

Na potrzeby tego ćwiczenia wykorzystamy List Jakuba.

Pierwszy tydzień: Codziennie przeczytaj cały List Jakuba. Zajmie ci to zaledwie 10–15 minut. Nie przejmuj się dziwnymi pojęciami czy trudnymi słowami. Po prostu czytaj tekst, aż poczujesz, że go znasz.

W ostatnie dwa dni tygodnia zacznij pytać:
1) Co zwróciło moją uwagę? 2) Czego nie rozumiem?
3) Z czym mam problem? 4) Co jest dla mnie wyzwaniem? Zapisz swoje uwagi i pytania w dzienniku.

Drugi tydzień: Codziennie ponownie czytaj List Jakuba. Pierwszego dnia drugiego tygodnia zwróć uwagę na pierwszą część listu i jego zakończenie – może 10–15 pierwszych wersów i 10–15 ostatnich. Upewnij się, że fragment, który czytasz, jest pełną myślą i odrębną całością (zalecam 1,1–12 i 5,7–20).

Zadaj sobie pytanie, czy w pierwszej i ostatniej części listu są jakieś wspólne tematy? Jakież? Zapisz je.

Zapytaj również: Co wydaje się głównym tematem tego listu? Co autor stara się przekazać czytelnikowi?

Drugiego dnia spróbuj odnaleźć powyższe tematy w pozostałej części listu.

Przez resztę tygodnia czytaj jedną część (może to być rozdział; możliwie coś krótkiego) i pytaj:

1. Jak ta część odnosi się do tematów, które odkryłem?
2. Co autor mówi czytelnikom?
3. Jakie postawy, działania czy wyzwania autor stawia przed czytelnikami?
4. Jakie mogą być różnice i podobieństwa pomiędzy doświadczeniami tych czytelników a tym, czego sam doświadczam w życiu?
5. Czy któreś z wyzwań, postaw i działań podanych przez autora pasują do mojej sytuacji?
6. Jak mogę odpowiedzieć na te wyzwania, działania i postawy?

Omów tę księgę z przyjaciółmi

W czasie lektury tej książki dyskutuj na jej temat z innymi, którzy również ją studiują. Można to zrobić na kilka sposobów.

Co dwa tygodnie lub raz w miesiącu: Możesz zaproponować grupie przyjaciół, żebyście spotykali się co dwa tygodnie albo raz w miesiącu i dzielili się swoimi odkryciami z lektury. Omówcie księgę jako całość. Oczywiście będzie to rozszerzona dyskusja.

Co tydzień: Jeśli chcecie spotykać się co tydzień, to (w przypadku Listu Jakuba) omawiajcie jeden fragment (10–15 wersetów, które tworzą kompletną myśl lub część). To może trwać przez 10 czy 12 tygodni. Pamiętaj, że rozdziały są sztucznym podziałem

i nie były częścią oryginalnego tekstu. Po wielokrotnym czytaniu będziesz mógł łatwo podzielić księgę na części, które wydają się spójnymi i kompletnymi myślami.

W każdym z powyższych sposobów podzielcie swój czas tak, by omówić poniższe pytania:

1. Co ten fragment w tobie poruszył? Co znalazłeś tam istotnego dla siebie? (Co ci się podobało?)
2. Co w tym fragmencie cię zmartwiło, zaniepokoiło albo z czym masz problem? (Co ci się w tych słowach nie podobało?)
3. Jak ten fragment łączy się z resztą księgi?
4. Co ta księga powiedziała ci o Bogu?
5. Co ta księga powiedziała ci o ludziach?
6. Jeśli Bóg mówi przez tę księgę, to jak myślisz, do czego cię wzywa?⁵

W swoim prywatnym czasie studiowania Biblii nadal czytaj całą księgę. Może odkryjesz, że nauczyłeś się jej na pamięć. W tym nie ma niczego złego!

Czytaj inne księgi w Biblii

To ogólne podejście jest przydatne również w przypadku innych biblijnych ksiąg. Pamiętaj jednak, że Biblia nie jest jednolitym rodzajem literackim. Biblia jest biblioteką, która składa się z przepisów prawa, poezji, historii, kazań i osobistych listów. Każdy z nich jest osobnym rodzajem literackim, do którego należy podejść w odpowiedni sposób. Przykładowo, Psalmy są zbiorem wierszy –

5. To przydatny sposób na sformułowanie tego pytania, kiedy mamy do czynienia z osobami niewierzącymi: Gdyby Bóg istniał i przemawiał poprzez ten tekst, co chciałby powiedzieć? To umożliwia udział w dyskusji nawet ateistom – i może sprawić, że dadzą się przekonać. W końcu Słowo Boże to miecz (albo narzędzie) Ducha.

nie listami czy historiami biblijnymi. Zatem każdy wiersz jest odrębny⁶. W przypadku studiowania Psalmów metoda opisana powyżej będzie wymagała pewnych zmian.

Jeśli chcesz studiować jakąś narrację, jak na przykład Ewangelia Marka, możesz skorzystać z podobnego sposobu, jak ten przedstawiony powyżej. Ewangelia Marka oraz pozostałe ewangelie, tak jak listy, zostały napisane, żeby odnieść się do konkretnej kwestii. Czytaj ją w całości tak często, jak możesz. Mimo że przeczytanie całej Ewangelii Marka może zająć ci trochę więcej czasu, rób to tak, jakbyś czytał jakąkolwiek inną księgę. Dzięki częstemu czytaniu jej od początku zaczniesz ją postrzegać jako całość, a nie zbiór niezależnych historii, które nie są ze sobą powiązane. Ewentualnie możesz podzielić Ewangelię Marka na cztery lub pięć części. Czytaj codziennie po jednej z nich, po kolei, aż przeczytasz całą księgę. Czytaj ją tak, jak czytałbyś jakąkolwiek książkę. Gdy skończysz, zacznij od początku. To oczywiście zajmie trochę więcej czasu.

W narracji autor ma czasami na celu, żeby czytelnik zobaczył siebie w postaciach opisanych w danej historii. Czy twoje postawy odzwierciedlają postawy uczniów? Czy widzisz siebie w tych historiach? Gdzie? Czy autor wzywa nas, byśmy myśleli inaczej lub zachowywali się w konkretny sposób? Co ta księga mówi o Jezusie i Bogu? Co mówi o naśladowaniu Jezusa? Czy mówi coś o nas?

6. Nie odnosimy się do psalmów jako do rozdziałów. Nie istnieje określenie: „Psalm, rozdział 1”. Pomyśl o śpiewniku: nie powiemy: „Piosenka, rozdział 1”, ale raczej: „Piosenka 1”. To samo dotyczy psalmów.

Pomocny może być taki sposób czytania jak przy listach:

1. Przeczytaj narrację kilka razy.
2. Spójrz na początek i koniec księgi. Jakie są wspólne tematy i jak można je znaleźć w całej księdze?
3. Co autor przekazuje swoim pierwotnym czytelnikom?

Szczególna uwaga dotycząca struktury listów nowotestamentowych

Prawie w każdej literackiej kulturze znajdziemy jakąś formę listów. To samo dotyczyło pierwszego wieku. Listy pisane w tamtym okresie miały bardzo konkretną formę. W starożytnej grece były cztery rodzaje listów, które można pogrupować od bardzo formalnych do bardzo nieformalnych. Listy w Nowym Testamencie należą do tych bardzo nieformalnych. Oto ogólny zarys listu:

*Imię autora, współautora i/lub sekretarza, który
pisze list pod dyktando autora*

Imię/imiona adresatów

Modlitwa/oddanie czci

Tło prośby

Prośba („Wzywam, błagam, usilnie proszę...”)

Napomnienie (jak wprowadzić prośbę w życie)

Końcowe pozdrowienia

Ogólnie mówiąc, prośba jest centralnym punktem listu. Wszystko, co do niej prowadzi, jest istotnym tłem samej prośby. To, co pojawia się po niej, wyjaśnia, jak żyć w świetle tej prośby. Poniżej znajduje się kilka przykładów głównej troski/wezwania:

List do Rzymian 12,1: „Wzywam was tedy, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście składali ciała swoje jako ofiarę żywą, świętą, miłą Bogu, bo taka winna być duchowa służba wasza”.

1 List do Koryntian 1,10: „A proszę was, bracia, w imieniu Pana naszego, Jezusa Chrystusa, abyście wszyscy byli jednomyślni i aby nie było między wami rozłamów, lecz abyście byli zespoleni jednością myśli i jednością zdania”.

List do Efezjan 4,1: „Napominam was tedy ja, więzień w Panu, abyście postępowali, jak przystoi na powołanie wasze”.

1 List Piotra 2,11–12: „Umiłowani, napominam was, abyście jako pielgrzymi i wychodźcy wstrzymywali się od cielesnych pożądliwości, które walczą przeciwko duszy; Prowadźcie wśród pogan życie nienaganne, aby ci, którzy was obmawiają jako złoczyńców, przypatrując się bliżej dobrym uczynkom, wystawiali Boga w dzień nawiedzenia”.

Modlitwy na ogół odzwierciedlają troski autora. Zwróć szczególną uwagę na treść modlitwy – zawiera ona informację, która odnosi się do głównego zagadnienia danej księgi.

Podczas gdy współczesne listy zwykle naśladują jakąś formę, zawsze istnieją wyjątki. Nie każdy chce korzystać z typowego zarysu listu. To samo można powiedzieć o listach napisanych w pierwszym wieku. Nie powinno nas dziwić odkrycie, że nie wszystkie listy zawarte w Nowym Testamencie mają taką samą formę (na przykład Jakub nie używa sformułowań typu: „Wzywam was...”).

Wypróbuj tej metody z poniższymi księgami Nowego Testamentu

Poniżej znajduje się harmonogram czytania kilku ksiąg z Nowego Testamentu. Zalecam, żebyś rozpoczął od Nowego Testamentu, dzięki czemu łatwiej zaznajomisz się z takim rodzajem studiowania Biblii. Na każdą księgę poświęć miesiąc lub dwa. Każdego dnia przez kilka tygodni czytaj jedną księgę.

Zacznij od krótkich ksiąg, a potem przejdź do narracji, takich jak u Marka, Mateusza, Jana itp.

*List Jakuba —> List do Filipian —>
List do Efezjan —> List do Filemona —>
Ewangelia Marka —> 1 List Piotra —>
Ewangelia Jana —> 1 List Jana —>
2 List Jana —> 3 List Jana —> List Judy*

Przejdź do trudniejszych tekstów

Mam nadzieję, że gdy będziesz bardziej zaawansowany, zechcesz jeszcze więcej czytać i studiować.

Przeczytaj Ewangelię Łukasza i Dzieje Apostolskie (to dwutomowe dzieło) i zwróć uwagę na tematy, które łączą obie księgi. Postępuj tak z każdą księgą pojedynczo. Zobaczysz, że w Dziejach Apostolskich pojawiają się tematy, które znajdują się również w Ewangelii Łukasza.

Następnie przejdź do Starego Testamentu i przeczytaj Księgę Rodzaju, a następnie Księgę Wyjścia.

Końcowe błogosławieństwo

Czytanie i rozumienie Biblii może być wyzwaniem, ale niesie ono obfite Boże błogosławieństwo i radość.

W całej Biblii widzimy błogosławieństwa ogłaszane nad tymi, którzy słuchają głoszonego Słowa i rozważają je⁷. Pamiętaj jednak, że celem nie jest samo czytanie czy słuchanie Bożego Słowa. Ono wzywa nas, by spotkać Słowo (czyli Jezusa), a dzięki temu nieustającemu spotkaniu doświadczać zmiany serca, umysłu i zachowania⁸.

Zatem niech Bóg błogosławi ci obficie podczas lektury, studiowania i medytowania Jego spisanego Słowa. W szukaniu Bożego serca znajdź radość. Doświadcź łaskawej dobroci Ojca.

Czytaj nie tylko po to, by zrozumieć, ale żeby żyć w posłuszeństwie Bożemu przesłaniu.

Doświadcź Ducha Świętego, który w swoim „mieczu” objawi ci umysł Jezusa, Mesjasza. A poprzez to bądź przemieniany na obraz Jezusa Chrystusa.

7. Ks. Jozuego 1,1-8; Ks. Psalmów 119; Dzieje Apostolskie 1,3.

8. Ewangelia Jana 1,1 i 1,14; Ewangelia Mateusza 7,24-27; List Jakuba 1,19-27.

